

Góry w Polsce

Karpaty

Sudety

Góry Świętokrzyskie

Karpaty

Tatry

Pieniny

Beskid Śląski

Beskid Mały

Beskid Makowski

Beskid Żywiecki

Beskid Wyspowy

Gorce

Beskid Sądecki

Beskid Niski

Bieszczady i Góry Sanocko-Turczańskie

Sudety

Karkonosze

Góry Izerskie

Góry Kaczawskie

Rudawy Janowickie

Góry Wałbrzyskie

Góry Kamienne

Góry Sowie

Góry Stołowe

Góry Bystrzyckie

Góry Orlickie

Masyw Śnieżnika

Góry Bialskie

Góry Złote

Góry Opawskie

Góry Świętokrzyskie

Pasma Klonowskie

Pasma Bostowskie

Pasma Oblęgorskie

Pasma Masłowskie

Łysogóry

Pasma Jeleniowskie

Pasma Zgórskie

Pasma Połowickie

Pasma Dymińskie

Pasma Brzechowskie

Pasma Orłowińskie

Pasma Iwaniskie

Pasma Wygiełzowskie

Pasma Chęcińskie

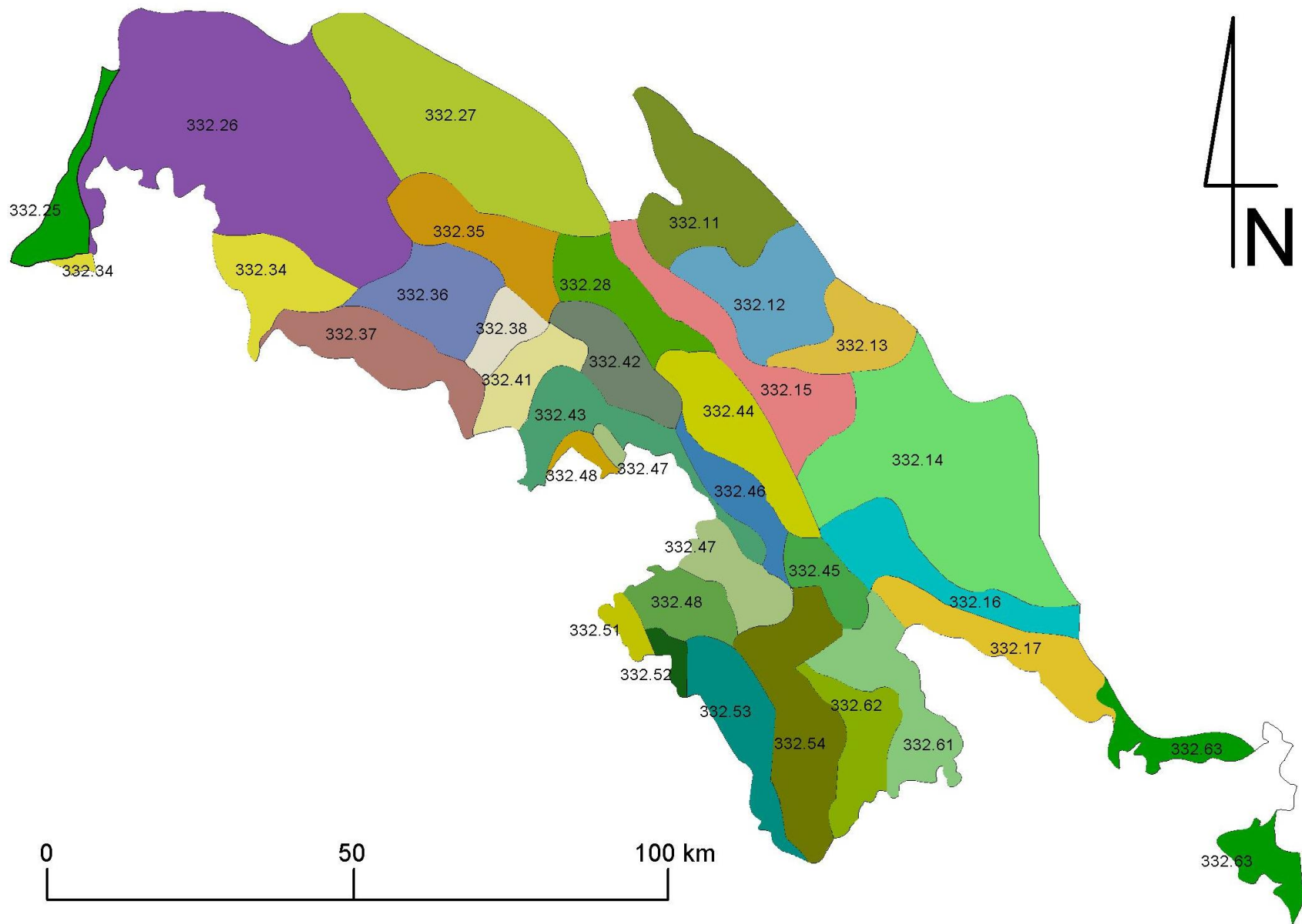
Grzbiet Bolechowicki

Pasma Daleszyckie

Pasma Cisowskie

Pasma Ociesęckie

S U D E T Y

Sudety

JEDNODNIOWE WYPADY Z PRZESIEKI

Sudety (332) (cz. *Sudety* = *Sudetská subprovincie* = *Krkonošsko-jesenická subprovincie*, niem. *Sudeten*) – łańcuch górski na obszarze południowo-zachodniej Polski i północnych Czech, stosunkowo niewielki skrawek znajduje się w Niemczech;

najwyższy szczyt Śnieżka, 1602 m n. p. m.;

są najwyższą częścią Masywu Czeskiego oraz najwyższymi górami Czech. Ciągną się od Doliny Łaby po Bramę Morawską.

Od północnego-wschodu obcięte są wyraźnym uskokiem - uskokiem sudeckim brzeżnym od Przedgórza Sudeckiego.

Północna granica z Niziną Śląsko-Łużycką na linii Złotoryja - Bolesławiec - Zgorzelec jest umowna. Również południowa granica na obszarze Czech i Moraw jest dość zawikłana.

Nazwa

Nazwa Sudety pochodzi z II w. n.e.. Po raz pierwszy użył jej grecki geograf i astronom Klaudiusz Ptolemeusz, autor *Wstępu do geografii*, umieszczając na mapie Germani Wielkiej i Sarmacji. Zachodnią część tych gór nazwał *Sudeti Montes*. W czasach późniejszych używana była nazwa *Góry Czeskie*.

Pochodzenie nazwy "Sudety" nie ma wśród naukowców jednoznacznej opinii, większość opowiada się jednak za celtyckim jej pochodzeniem. Wyraz "Sudéta" posiada rdzeń "sud" oznaczający dzika oraz przyrostek "-éta" oznaczający las. Pierwotne znaczenie mogło więc brzmieć jako *las dzików* lub *las dzikich świń*.

Niektóre opracowania podają również źródła literackie nazwy. Po raz pierwszy nazwa Sudetów pojawiła się w 150 (lub 130) roku n.e. Geograf Klaudiusz Ptolemeusz na swojej mapie Europy środkowej zaznaczył "Sudéta óre" dla określenia rejonu Rudaw Janowickich i przyległych masywów górskich. Ten sam autor w swoim dziele *Geographica Hyptegensis* stosował nazwę "Sudéta Montés". Ponieważ osadnictwo celtyckie (tzw. oppida) rozwijało się tu w II i I wieku p.n.e., można przyjąć, że nazwa Sudetów przetrwała do czasów Ptolemeusza wśród mieszkańców tych terenów.

Czesi określali ten region do 1979 r. jako *Sudecki system* (cz. *Sudetská soustava*). Od 1979 r. Czesi określali ten region jako *Karkonosko-jesionicka subprowincja* (cz. *Krkonošsko-jesenická subprovincie*) lub *Karkonosko-jesionicki system* (dawniej (przed 1979 r.) słowo "system" / cz. "soustava"). Nazwa "Sudety", choć rzadko, jest również używana, jednak posiada nieco negatywne konotacje (Kraj Sudetów). Pojęcie "System Sudecki" w czasach współczesnych pojawiło się w podziale orograficznym Czechosłowacji z 1945 r. opracowanym przez prof. Hromádka oraz w publikacjach V. Häuflera, J. Korčáka i V. Krála z 1960 r. Po 1989 r. określa się ten region jako *Karkonosko-jesionicka subprowincja*, *Sudecka subprowincja*, *subprowincja Sudety* albo *Sudety*.

Podstawowy podział Sudetów

Sudety dzielą się na:

- najwyższe Sudety Zachodnie - najwyższy szczyt Śnieżka (cz. *Sněžka*, niem. *Schneekoppe*) 1602 m n. p. m. w Karkonoszach,
- Sudety Środkowe - najwyższy szczyt Velká Deštná 1115 m n. p. m. w Górach Orlickich, a po polskiej stronie Orlica (cz. *Vrchmezí*) 1084 m n. p. m. również w Górach Orlickich,
- Sudety Wschodnie - najwyższy szczyt Pradziad (cz. *Praděd*) 1492 m n. p. m. w Jesionikach, a po polskiej stronie Śnieżnik (cz. *Králický Sněžník*, niem. *Glatzer Schneeberg*) 1425 m n. p. m. w Masywie Śnieżnika.

Sudety w podziale fizjograficznym

Prowincja: Masyw Czeski (fragment Średniogórza Europejskiego)

Podprowincja: Sudety

Makroregiony: Przedgórze Sudeckie, Sudety Zachodnie, Środkowe, Wschodnie

Mezoregiony: np. Karkonosze, Góry Izerskie, Kotlina Jeleniogórska

Mikroregiony: np. Pogórze Karkonoszy, Wzgórza Łomnickie, Góry Sokole

I. Przedgórze Sudeckie

1. Wzgórza Strzegomskie
2. Równina Świdnicka
3. Masyw Ślęży
4. Obniżenie Podsudeckie
5. Kotlina Dzierżoniowska
6. Wzgórza Bielawsko-Niemczańskie
7. Wzgórza Strzeliński
8. Obniżenie Otmuchowskie (cz. Vidnavská nížina)
9. Przedgórze Žulovské (Przedgórze Paczkowskie, Žulovská pahorkatina)

II. Sudety Zachodnie (cz. Západní Sudety, niem. Westsudeten)

1. Pogórze Łużyckie (niem. Lausitzer Bergland, cz. Šluknovská pahorkatina, w odniesieniu do strony niemieckiej Lužická vrchovina)
2. Góry Łużyckie (cz. Lužické hory, niem. Lausitzer Gebirge, Zittauer Gebirge)
3. Ještědsko-kozákovský hřbet
4. Kotlina Żytawska (cz. Žitavská pánev)
5. Góry Izerskie (cz. Jizerské hory, niem. Isergebirge)
6. Pogórze Izerskie (cz. Frýdlantská pahorkatina, w odniesieniu do polskiej strony Jizerské podhůří)
7. Karkonosze (cz. Krkonoše, niem. Riesengebirge)
8. Podgórze Karkonoskie (cz. Krkonošské podhůří)
9. Rudawy Janowickie (niem. Landeshuter Kamm)
10. Kotlina Jeleniogórska (niem. Hirschberger Kessel)
11. Góry Kaczawskie (niem. Bober-Katzbach-Gebirge)
12. Pogórze Kaczawskie

III. Sudety Środkowe **(cz. Střední Sudety, niem. Mittelsudeten)**

1. Kotlina Kamiennogórska
2. Žacléřská vrchovina (niem. Überschaargebirge)
3. Góry Kamienne (cz. Vraní hory, Javoří hory, niem. Waldenburger Bergland)
4. Góry Wałbrzyskie (niem. Waldenburger Bergland)
5. Pogórze Wałbrzyskie lub Bolkowsko-Wałbrzyskie (niem. Waldenburger Bergland)
6. Kotlina Broumowska
7. Góry Stołowe
9. Góry Sowie
10. Góry Bardzkie (niem. Warthagebirge)
11. Kotlina Kłodzka (cz. Kladská Kotlina)
12. Góry Orlickie (cz. Orlické hory, niem. Adlergebirge) i Góry Bystrzyckie (niem. Habelschwerdter Gebirge)
13. Pogórze Orlickie (cz. Podorlická pahorkatina)
14. Rów Górnej Nysy (cz. Kladská Kotlina)

IV. Sudety Wschodnie (cz. Východní Sudety, niem. Ostsudeten)

1. Góry Złote (cz. Rychlebské hory, niem. Reichensteine Gebirge)
2. Masyw Śnieżnika (cz. Králický Sněžník, niem. Schneegebirge)
3. Mochelnická brázda
4. Zábřežská vrchovina
5. Hanušovická vrchovina
6. Wysoki Jesionik (cz. Hrubý Jeseník, niem. Altvatergebirge)
7. Góry Opawskie (cz. Zlatohorská vrchovina, niem. Oppagebirge)
8. Niski Jesionik (cz. Nizký Jeseník, niem. Gesenke)

KARKONOSZE

© www.karkonosze.pl

© www.karkonosze.pl

Karkonosze (pol. n. tradyc. do 1946 *Góry Olbrzymie*, czes. *Krkonoše*, czes. gwar. góral. *Kerkonoše*, niem. *Riesengebirge*, ang. *Giant Mountains*) (332,37) – najwyższe pasmo górskie Sudetów, położone na pograniczu Czech i Polski. Ich najwyższy szczyt to Śnieżka (1603,45 m n.p.m.).

Położenie Karkonoszy

Karkonosze położone są w Sudetach Zachodnich, stanowiąc ich centralną część. Od północy graniczą z Kotliną Jeleniogórką, od północnego zachodu poprzez Przeł. Kowarską z Rudawami Janowickimi, od wschodu ze Wzgórzami Bramy Lubawskiej, od południowego wschodu poprzez Przełęcz Lubawską z Górami Kruczymi, od południa z Podgórzem Karkonoskim i od zachodu poprzez Przeł. Szklarską z Górami Izerskimi.

Rzeźba Karkonoszy

W rzeźbie Karkonoszy wyróżnia się dwa grzbiety o przebiegu wschód-zachód oraz grzbiety południowe, tzw. "Rozsochy". Grzbiet główny rozciąga się od Przełęczy Szklarskiej do Przełęczy Okraj; dzieli się na Grzbiet Śląski, Grzbiet Czarny i Grzbiet Kowarski. Biegnie nim granica polsko-czeska. Na południe od niego rozciąga się równoległy Czeski Grzbiet, przecięty przełomową doliną Łaby.

Wolowa Góra
1041 m n.p.m.
55 km

Czoko
1266 m n.p.m.
56 km

Skalny Stół
1281 m n.p.m.
55 km

Czarna Kapa
1407 m n.p.m.
55 km

Śnieżka
1602 m n. p. m.
54 km

Smogornia
1489 m n.p.m.
50 km

Mały Szyczak
1436 m n.p.m.
48 km

Śląskie Kamienie
1413 m n.p.m.
45 km

Czeskie Kamienie
1416 m n.p.m.
45 km

Śnieżek
1424 m n.p.m.
45 km

Wielki Szyczak
1509 m n.p.m.
45 km

Łabki Szczyt
1471 m n.p.m.
44 km

Szrenica
1362 m n.p.m.
41 km

Kamienik
1294 m n.p.m.
41 km

Atrakcje turystyczne

Głównymi ośrodkami turystycznymi Karkonoszy są:

po polskiej stronie Jelenia Góra, Szklarska Poręba oraz Karpacz. Oprócz krajobrazów Karkonosze znane są z wód leczniczych i uzdrowisk (na przykład w Cieplicach Śląskich, śladów działalności górniczej np. sztolnia nieczynnej kopalni uranu w Kowarach).

Po stronie czeskiej: *Špindlerův Mlýn, Pec pod Sněžkou, Harrachov, Rokytnice nad Jizerou, Vrchlabí, Trutnov, Svoboda nad Úpou.*

Najciekawsze miejsca: Śnieżka, Śnieżne Kotły, Kocioł Łomniczki, Wodospad Szklarki, Wodospad Kamieńczyka, Mały Staw, Zamek Chojnik, *Kozí hřbetý*, Sedmíдолí, źródło Łaby.

Karkonoski Park Narodowy, utworzony 16 stycznia 1959 r., jest jednym z 23 parków narodowych na terenie Polski.

Park znajduje się w południowo-zachodniej części kraju przy granicy państwowej z Czechami. Obejmuje 5 575 ha, w tym 1 718 ha w rezerwach ochrony ścisłej. W jego skład wchodzi również dwie enklawy na Pogórzu Karkonoskim: góra Chojnik oraz wodospad Szklarki.

Historia

Przyrodnicze walory Karkonoszy, a więc ich budowa geologiczna, doskonale widoczne elementy rzeźby lodowcowej, świat roślinny i zwierzęcy sprawiły, że już w 1933 roku utworzono w nich pierwsze rezerваты przyrody obejmujące kotły polodowcowe i wiele pomników przyrody, głównie skałek.

Po II wojnie światowej utrzymano część rezerwatów, później utworzono park narodowy.

W 1963 roku utworzono czeski *Krkonošský národní park (KRNAP)* o powierzchni 38,5 tys. ha, z czego około 7,5 tys. ha znajduje się w rezerwach.

W 1992 roku Karkonoski Park Narodowy stał się częścią przygranicznego Rezerwatu Biosfery UNESCO Karkonosze/Krkonoše (MaB) o powierzchni ponad 60 tys. ha.

Flora i fauna

W Parku występuje ponad tysiąc gatunków roślin oraz wiele gatunków zwierząt leśnych (ok. 40 gatunków ssaków, m. in. bobry, sarny, lisy oraz 16 gatunków nietoperzy). Ciekawostką Parku jest muflon introdukowany na początku XX wieku z Korsyki. Ponadto żyje tu 90 gatunków ptaków, między innymi włośchatka, sóweczka, cietrzew, głuszec, drozd obrożny, płochacz halny. W parku ochronie podlegają najcenniejsze przyrodniczo i najpiękniejsze krajobrazowo tereny: torfowiska wysokie, zarośla kosówki, gołoborza, kotły polodowcowe - wypełnione niekiedy stawami, zbiorowiska traworośli, ziołorośli, borówczysk.

Rośliny endemiczne:

skalnica bazaltowa - podgatunek skalnicy darniowej (*Saxifraga moschata subs. basaltica*)

dzwonek karkonoski (*Campanula bohemica*)

Lasy

Poza ścisłymi rezerwatami wyznaczono także rozległą na 11 265 ha. strefę ochronną, która obejmuje niższą i wyższą strefę lasów.

Lasy parku wykazują zróżnicowanie pionowe. W pasach dolnym i górnym (zwanym reglami) występują przede wszystkim świerki i buki oraz w mniejszej ilości: modrzewie, jawory, lipy, jarzębiny, jodły. Wyróżnia się tu również piętro kosodrzewiny, a powyżej sferę alpejskich roślin skalnych.

Panorama Karkonoszy – widok od strony Wielkiego Szyszaka w kierunku Śnieżki

Karkonoski Park Narodowy
Część Rezerwatu Biosfery UNESCO
Karkonosze/Krkonoše

Położenie	woj. Dolnośląskie
Data utworzenia	16 stycznia 1959
Powierzchnia	55,76 km ²
- leśna	38,28 km ²
- uprawna	4,41 km ²
- wodna	0,24 km ²
Pow. ochrony	
- ścisłej	17,18 km ²
- częściowej	37,97 km ²
- krajobrazu	0,61 km ²
Powierzchnia otuliny	
Długość szlaków turystycznych	112 km
Liczba odwiedzających rocznie	1500 tys.
Siedziba	Jelenia Góra (Sobieszów)

Park Narodowy Gór Stołowych – jeden z 23 parków narodowych na terenie Polski, utworzony w 1993 r.

Park jest położony na terenie Sudetów Środkowych na północnym zachodzie ziemi kłodzkiej, przy granicy polsko-czeskiej. Górąmi Stołowymi nazywana jest znajdująca się na terytorium Polski południowo-zachodnia część rozległej, piaskowcowej płyty wypełniającej Niekę Śródsudecką, pomiędzy Karkonoszami, a Górąmi Bystrzyckimi i Orlickimi. Czeski jej fragment nosi nazwę Broumowska Vrchovina i również objęty jest ochroną. Najdalej wysunięta na północny zachód część po polskiej stronie nosi nazwę Zaworów.

Park Narodowy Gór Stołowych utworzono rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 16 września 1993 r. (Dz.U. nr 88, poz. 407) przekształcając Stołowogórski Park Krajobrazowy. Zajmuje obszar ok. 63 km² wierzchowinowej ich partii z najwyższymi wzniesieniami – Szczelińcem Wielkim (919 m n.p.m.) i Skalniakiem (915 m n.p.m.). W granicach Parku znajduje się też południowo-zachodnia część Gór Stołowych, zbudowana ze skał magmowych – granodiorytów (Krucza Kopa). Poza jego granicami znajduje się niewielka, najniższa, południowo-wschodnia część Gór Stołowych oraz dwie enklawy obejmujące rejon Karłowa oraz kopalni piaskowca "Radków". W otulinie Parku znajdują się popularne uzdrowiska: Polanica-Zdrój, Duszniki-Zdrój i Kudowa-Zdrój.

Skąły

Na Szczelińcu

Park Narodowy Gór Stołowych

Położenie	woj. Dolnośląskie
Data utworzenia	16 września 1993 r.
Powierzchnia - leśna - uprawna - wodna	63,39 km² 57,79 km² 4,58 km² 0,02 km² 3,76 km² 56,51 km² 3,12 km²
Pow. ochrony - ścisłej - częściowej - krajobrazu	
Powierzchnia otuliny	
Długość szlaków turystycznych	100 km
Liczba odwiedzających rocznie	215 tys.
Siedziba	Kudowa-Zdrój

Wodospad
Szklarki

Zamek
Chojnik

Mały Szyszak– widok od strony Tępego Szczytu

Góry

Świętokrzyskie

Góry Świętokrzyskie (342.34) – masyw górski położony w południowo-wschodniej Polsce, w centralnej części Wyżyny Kieleckiej. Obok Sudetów jedno z najstarszych pasm górskich w Polsce. Najwyższy szczyt to Łysica (612 m n.p.m.) w paśmie Łysogór. Nazwa gór pochodzi od relikwii Krzyża Świętego przechowywanych w klasztorze na Łysej Górze.

Góry Świętokrzyskie wypiętrzyły się w czasie kaledońskich ruchów górotwórczych na granicy syluru i dewonu. Następnie zostały odmłodzone w czasie orogenezy hercyńskiej (dolny karbon) i ponownie podczas orogenezy alpejskiej (trzeciorzęd).

Charakterystyczne dla krajobrazu najwyższych partii Gór Świętokrzyskich są strome stoki, głęboko wcięte doliny, skałki ostańcowe i gołoborza. Góry Świętokrzyskie porośnięte są lasami jodłowymi (Puszcza Jodłowa) i bukowymi. Na ich terenie wytyczono Świętokrzyski Park Narodowy.

Gospodarczym i turystycznym centrum regionu są Kielce. Do ważniejszych ośrodków turystycznych należą Święta Katarzyna i Nowa Słupia.

W przeszłości na terenie Gór Świętokrzyskich znajdowały się ośrodki górnictwa rud żelaza, ołowiu i miedzi.

Budowa geologiczna

Budowa geologiczna Gór Świętokrzyskich jest bardzo zróżnicowana. Pasma główne w skład którego wchodzi m.in. Łysogóry zbudowane jest z najstarszych skał kambryjskich. Podobnie dno Doliny Chęcińskiej oraz południowe pasmo wzniesień ciągnące się od Pasma Zgórskiego po Wygiełzowskie.

Z okresu ordowiku oraz syluru pochodzą osady (łupki szarogłazowe dla syluru) z których zbudowane jest m.in. dno Doliny Wilkowskiej. Pasma Chęcińskie i Zelejowskie znajdujące się w okolicach Chęcin zbudowane są z osadów dewońskich.

W Górach Świętokrzyskich występuje także niewielka ilość utworów z karbonu i permu. Zlepieńce zygmutowskie zbudowane z dolomitowych otoczków wieku dewońskiego, spójone kalcytowym matriksem; pochodzące z tego ostatniego okresu wydobywane są w kamieniołomach na Czerwonej Górze w Paśmie Bolechowickim. Karbon natomiast jest reprezentowany przez łupki krzemionkowe. Można znaleźć wychodnie w polu przy zachodniej ścianie kamieniołomu Kowala. Utwory triasowe występują w zachodnim przedłużeniu pasma głównego m.in. w pasmach Dobrzeszowskim i Oblęgorskim i reprezentowane są przez utwory piaskowcowe i ilaste.

Z osadów jurajskich zbudowane są Grzywy Korzeczkowskie oraz Grząby Bolmińskie. Utwory kredowe spotykane są w zasadzie tylko na obrzeżach Gór Świętokrzyskich. Z okresu trzeciorzędu i czwartorzędu pochodzą utwory powstałe w wyniku erozji masywu Gór Świętokrzyskich, a także less nawiany przez wiatr.

Klimat

Klimat Gór Świętokrzyskich znacznie różni się od otaczających je regionów. Średnia temperatura roczna jest o około 1-2 °C niższa od temperatury w Warszawie i wynosi 6-7°C. Średnia suma opadów na rok waha się od 650 do 900 mm. Najwyższe szczyty pokryte są śniegiem od listopada do kwietnia. Średni czas utrzymywania się pokrywy śnieżnej to 50-90 dni w ciągu roku. Okres wegetacyjny najwyższych partii gór jest o dwa tygodnie krótszy niż w Warszawie i wynosi około 200 dni. Podobnie jak w wyższych górach można tu zaobserwować zjawisko inwersji temperatur – temperatura na nagrzanych stokach górskich może być nawet o 5°C wyższa niż na dnie dolin, położonych kilkadziesiąt metrów niżej.

Wody

Teren Gór Świętokrzyskich jest działem wodnym dopływów Wisły. Największy obszar zajmują zlewnie: Kamiennej na północy i Nidy na południu. Część obszaru Gór odwadniana jest ponadto przez Opatówkę, Koprzywiankę, Czarną Staszowską oraz Czarną Konecką (dopływ Pilicy). Sieć wodna jest niezależna od przebiegu pasm oraz budowy geologicznej. Tylko Pasma Jeleniowskie stanowi dział wód między dorzeciami Kamiennej i Nidy. Główny węzeł hydrograficzny ulokowany jest na północ od Pasma Klonowskiego.

Pasma górskie

W skład Gór Świętokrzyskich wchodzi kilkanaście pasm. Są one położone równolegle do siebie, ciągnąc się z zachodu na wschód. Główną oś stanowi ciąg pasm o długości ok. 70 km. Rozpoczyna się on w okolicach Dobrzeszowa na zachodzie. W jego skład wchodzi od zachodu: Pasma Dobrzeszowskie, Pasma Oblęgorskie, Wzgórza Tumlińskie, Pasma Masłowskie, Łysogóry oraz Pasma Jeleniowskie, które kończy się w okolicach Opatowa. Ciąg ten pocięty jest przełomami rzek: Łosośnej, Bobrzy, Lubrzanki i Słupianki. Na południe od Łysogór znajduje się niewielkie Pasma Bielińskie.

Na południe od pasma głównego, oddzielony od niego Padolem Kielecko-Łagowskim, położony jest ciąg, w skład którego wchodzi pasma: Zgórskie, Pośłowickie, Dymińskie, Daleszyckie, Cisowskie, Brzechowskie, Orłowińskie i Wygielzowskie. Na północ od Pasma Wygielzowskiego znajduje się Pasma Iwaniskie. Na południe od Pasma Orłowińskiego położone jest Pasma Ociesęckie. Na południowy zachód od Pasma Dymińskiego rozciągają się pasma Zelejowskie i Chęcińskie, rozdzielone Doliną Chęcińską. Na zachód od Chęcin położone są dwa niewielkie pasma: Grzywy Korzeczkowskie i Grząby Bolmińskie. Na północny wschód od Chęcin znajduje się natomiast Pasma Bolechowickie.

Na północ od pasma głównego rozciąga się Pasma Klonowskie, w którego wschodniej części znajduje się kilka samotnych wzniesień (m.in. Góra Chełmowa). Dalej na północ położone jest Pasma Sieradowickie.

Na terenie Kielc oraz w ich okolicach znajduje się Pasma Kadzielniańskie.

Widok ze Świętego Krzyża na Pasma Jeleniowskie

Świątokrzyski Park Narodowy – jeden z 23 parków narodowych na terenie Polski, utworzony w 1950 r.

Park położony jest w centralnej części Gór Świątokrzyskich i obejmuje: pasmo Łysogór (z najwyższym szczytem Łysicą - 612 m n.p.m. i Łysą Górą (Świątym Krzyżem) - 595 m n.p.m.), część pasma Klonowskiego (z górami Psarską i Miejską), Doliny Wilkowskiej i Doliny Dębniańskiej, a także trzy enklawy - Górę Chełmową, Las Serwis i Skarpę Zapusty (od roku 1996). W 1950 r. część pasma Gór Świątokrzyskich nazwano Puszcza Jodłową im. Stefana Żeromskiego, który był zwolennikiem i rzecznikiem ochrony tego obszaru.

Świętokrzyski Park Narodowy

Położenie	woj. Świętokrzyskie
Data utworzenia	1950
Powierzchnia - leśna - uprawna - wodna	76,26 km² 72,12 km² 3,28 km² 0,02 km²
Pow. ochrony - ścisłej - częściowej - krajobrazu	17,31 km² 55,72 km² 3,23 km²
Powierzchnia otuliny	207,86 km²
Długość szlaków turystycznych	41 km
Liczba odwiedzających rocznie	400 tys.
Siedziba	Bodzentyn

Gołoborza

Na grzbietach górskich występują charakterystyczne rumowiska skalne - gołoborza, nadające krajobrazowi specyficzny charakter. Największe i najbardziej malownicze gołoborza znajdują się na Łysej Górze i na Łysicy. Niektóre z gołoborz: to:

Gołoborze Kobendzy

Biała Skałka

Księża Skała

Na gołoborzach spotyka się różnorodną roślinność: nitkowate glony, wątrobowce, mchy, porosty, torfowce i paprocie.

Większość terenu parku zajmują lasy jodłowe i bukowe, w niższych partiach pasm górskich występują bory sosnowe, bory mieszane sosnowo-dębowe z domieszką jodły, modrzewia, świerka i buka

Zabytki

Warte odwiedzenia w Świętokrzyskim Parku Narodowym są:

- Muzeum przyrodnicze na Świętym Krzyżu. W muzeum można obejrzeć minerały i skamieniałości, florę i faunę oraz eksponaty związane z zagrożeniami parku, a także ekspozycję o parkach krajobrazowych Gór Świętokrzyskich.
- Klasztor benedyktynów świętokrzyskich z XII w. na Świętym Krzyżu. W okresie rozwoju opactwa (XIII i XIV w.) powstały tu najstarsze zabytki piśmiennictwa polskiego - Kazania Świętokrzyskie i Pieśni Łysogórskie.
- Wał kultowy wokół Łysej Góry z IX i X w.
- W bezpośrednim sąsiedztwie parku warte zwiedzenia są:
 - klasztor sióstr benedyktynek z 1633 r. w Świętej Katarzynie
 - kościół w Bielinach (wczesnobarokowy z pierwszej połowy XVII w.)
 - kościół w Bodzentynie (gotycki z połowy XV w.)
 - kościół w Słupi Nowej (późnorennesansowy z drugiej połowy XVII w.)
 - budynek opactwa szpitalnego z XVI w. w Nowej Słupi
 - muzeum starożytnego hutnictwa w Nowej Słupi
 - Bodzentyn - kolegiata z XV wieku oraz ruiny zamku biskupiego, kapliczki św. Franciszka i św. Mikołaja położone przy szlaku ze Świętej Katarzyny na Święty Krzyż, tu znajduje się siedziba dyrekcji parku
 - osada Tarczek - kościółek romański
 - Chybice - gotycki kościół Kazimierzowski
 - Grzegorzowice - kościółek z romańską absydą
 - dymarki we wsi Nowa Słupia

Drzewa na gołoborzu na
Świątym Krzyżu

Ołtarz kościoła na Św. Krzyżu

W krypcie kaplicy Oleśnickich
złożone jest z mumifikowane ciało,
które przypisywano przez długi
okres Jeremiemu
Wiśniowieckiemu; ostatnie
badania naukowe zdają się nie
potwierdzać tej tezy

Kaplica
Św. Franciszka
na
Świętej
Katarzynie

Kamienny pielgrzym

Nowa Słupia

Dymarki

WSTĘP
ZBRONIANY

Muzeum H. Sienkiewicza w Oblęgorku

Kielce
Góra Telegraf

Karpaty

Odrębny pokaz

Zapraszam